

ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВОЇ ЕТИКИ У СУЧАСНІЙ ФІЛОСОФІЇ ТЕХНОЛОГІЙ

Олена Груба

Львівський національний університет імені Івана Франка

На цьому етапі технологічного розвитку самі машини та технології не обтяжені етичною відповідальністю, а є лише наслідком прогресу, інструментом.

Джерелом етичного виміру машин є дії людини – розробника та користувача. Тому розглядати цифрове середовище, яке представлено даними, алгоритмами, програмним забезпеченням та девайсами, неможливо у відриві від антропологічних, економічних та політичних практик.

Нині сфера досліджень цифрової, машинної етики виглядає масштабно та орієнтовано на вивчення принципово незавершеного об'єкта.

Основні європейські центри досліджень цифрової етики чиї монографії використовувались у цій праці: Centre for Technology, Ethics & Law (Королівський коледж Лондона), Oxford Internet Institute та Лабораторія цифрової етики в Оксфорді.

До основних актуальних питань, які підіймаються в монографіях дослідників цифрової етики, належать наведені нижче.

– *Навіщо говорити про нову, цифрову етику, може, варто приділити більше уваги етичності самих користувачів* (Anderson M., Anderson S.L. Machine ethics. Cambridge University Press, 2011)?

Повноцінний штучний інтелект, за задумом розробників, має володіти суб'єктністю. Етика є невід'ємною складовою частиною суб'єктності. Окрім роздумів над етичними нормами користувачів та розробників, варто звернути увагу на можливість прийняття етичних рішень безпосередньо машинами. Машини стають дедалі більш автономними, і важливо, щоб їх уявлення про «вчинок» було алгоритмічно вивіреним.

Як підтримку редактори монографії використали авторитет Дж. Мура, автора есе під назвою «Що таке комп'ютерна етика?», де він стверджував про можливість фактично безмежного потенціалу використання комп'ютерних технологій та необхідність долучити до роботи з цими системами філософів.

– *Чи існує модель моральності, котрою можна забезпечити всі автономні системи* (Lin P., Abney K., Bekey G.A. Robot ethics: the ethical and social implications of robotics. MIT press, 2011)?

Якщо піднімати тему саме моральності машин, то варто подумати про сферу їх використання. У кожній галузі (військова справа, секс індустрія, охорона здоров'я) чи в сукупності соціальних практик (практика прояву насилля, турботи, допомоги) уявлення про «етичне» не є константою. У кращому разі норми будуть ситуативними і залежними від місцевих правових установок, а значить, будуть небезпечними для людей, які з якихось причин знаходяться в інших конвенціях.

– *Соціальні та антропологічні аспекти життя людей у цифровому середовищі* (Tavani H.T. Ethics and technology: Controversies, questions, and strategies for ethical computing. John Wiley & Sons, 2011).

Основними проблемами в цьому аспекті є проблеми трансформації понять приватного та публічного, нові визначення свободи слова, самовираження, способи конструювання ідентичностей в умовах створення альтер еґо в соціальних мережах, проблеми комунікації в професійних галузях.

Світ цифри побудований із повагою до рівності можливостей, кожен може стати джерелом нових норм чи катастроф. Це підсилює відповідальність та спонукає переглядати власні моральні позиції. Чи вони достатньо стійкі, щоб дотримуватись їх у просторі анонімності?

Плідні роздуми та розробки у сфері цифрової етики можливі на базі діалогу між розробниками, користувачами та філософами, які зможуть згодом відповісти на актуальні питання:

- чому нам варто роздумувати на тему етики у цифровому середовищі?
- наскільки етичним є делегувати машинам прийняття моральних рішень?
- чи існує певний стандарт моральної поведінки?
- чи зможе машина «зрозуміти» етичні положення в тому самому контексті, в якому розуміємо їх ми?

Список використаних джерел:

1. Anderson M., Anderson S.L. Machine ethics. Cambridge University Press. 2011.
2. Lin P., Abney K., Bekey G.A. Robot ethics: the ethical and social implications of robotics. MIT press, 2011.
3. Tavani H.T. Ethics and technology: Controversies, questions, and strategies for ethical computing. John Wiley & Sons, 2011.